

FİNANSAL İSTİKRAR RAPORU

2023-II
16 Kasım 2023

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

İdare Merkezi

Hacı Bayram Mah., İstiklal Cad. No:10 06050 Ulus Altındağ Ankara, Türkiye

Tel: (+90 312) 507 50 00

Faks: (+90 312) 507 56 40

Ana Sayfa: <http://www.tcmb.gov.tr>

E-mail: bankacilik@tcmb.gov.tr

ISSN 1305-8576 (Çevrimiçi)

Kamuoyunu bilgilendirme amaçlı olarak hazırlanan bu rapor esas olarak Eylül 2023 verilerine dayanarak hazırlanmakla beraber, raporun yayımlandığı tarihe kadar yaşanan gelişme ve değerlendirmeleri de içermekte olup, tüm içeriği ile TCMB Genel Ağ Sisteminde yer almaktadır. Bu raporda yer alan bilgi ve verilere dayanarak verilecek kararların sonuçlarından TCMB sorumlu tutulamaz.

Önsöz

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) olarak, birinci hedefimiz ve varlık nedenimiz olan fiyat istikrarını sağlamakla toplumsal refaha en büyük katkıyı sunacağımızın bilincindeyiz. Enflasyonla kararlı mücadelemizi, haziran ayında başlattığımız güçlü parasal sıkılaştırma ile sürdürüyoruz. Bu süreci makro finansal istikrarı gözeten politika adımlarımızla desteklerken, finansal piyasalara ilişkin düzenleme çerçevesini sadeleştirmekteyiz. İncelemekte olduğunuz Finansal İstikrar Raporu, bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz düzenlemeler ile uyguladığımız politikalar ve bunların neticesinde ortaya çıkan gelişmeleri özetlemekte ve ilgili analizlere yer vermektedir.

Fiyat istikrarı, finansal istikrarın kalıcılığı için gereklidir. Finansal istikrarın korunması ise fiyat istikrarının toplumsal faydaya en fazla katkı sağlayacak şekilde tesisi ve sürdürülebilir, kaliteli ve istikrarlı büyümenin gerçekleşmesi için önem arz etmektedir. Küresel ve ulusal gelişmeler neticesinde, bu amaca erişmek için enflasyon ile mücadele her zamankinden daha elzem hale gelmiştir. Bu konuda tüm paydaşlarda aynı bilincin olması ve enflasyonla kararlılıkla mücadele edilmesi, toplumun tüm kesimlerinde ortak bir anlayışın ve beklentinin oluşmasına ciddi katkıda bulunmaktadır. TCMB'nin fiyat istikrarı ve finansal istikrar çabasındaki en önemli çıpanın söz konusu bu kamusal ve toplumsal mutabakat olduğunu gözlemliyoruz.

Parasal sıkılaştırma ve makroihtiyati çerçevede sadeleşme kapsamında attığımız adımların etkilerini, piyasa mekanizmalarının işlevselliğinde artış ve varlık fiyatlarının sinyal niteliğinin güçlenmesi şeklinde gözlemlemeye başladık. Bu süreç içerisinde, finansal sistemde Türk lirası mevduatın payı artarken kur korumalı ve döviz cinsi mevduat payının gerilemesi, finansal istikrarın yanında parasal aktarımı da güçlendirmektedir. Bankacılık sisteminin aracılık fonksiyonunu azami etkinlikte yerine getirebilmesi, dezenflasyon sürecinin belirlenen hedefler doğrultusunda gerçekleşebilmesi için ön koşuldur. Bu çerçevede, finansal aracılık faaliyetlerini kesintiye uğratan ve kredi dağılımını bozarak finansal istikrarı olumsuz etkileyen uygulamalar öngörülebilir bir çerçevede kaldırılmaktadır. TCMB'nin bankacılık sistemiyle iletişim ve koordinasyon içerisinde gerçekleştirmeye devam ettirdiği sadeleştirme adımları ve uygulamaya koyduğu politika araçlarıyla ticari kredi akışının normalleşmesi, ihracat ve yatırım kredilerinin payının artması ve bireysel kredi büyümesinin yavaşlaması eşanlı gerçekleşmektedir.

Finansal sistemin en önemli aracısı olan bankaların makro politika kararlarına doğru tepki ve uyum gösterebilmeleri ve olabilecek dışsal şoklara karşı düzgün risk yönetimi sayesinde fon akışının kesintiye uğramadan devam etmesini sağlamaları, finansal sistemin sağlığı açısından son derece önemlidir.

Para politikasının etkinliğini ve başarısını belirleyen bir diğer önemli çevresel şart olan reel sektörün finansal görünümüne bakıldığında, reel sektör firmalarının likit bilanço yapıları, yüksek kârlılık ve azalan borçluluk oranları, finansman maliyetlerindeki artış kaynaklı riskleri yönetebilecek kapasitede olduğunu göstermektedir. Raporda detaylı şekilde ele alındığı üzere, sağlam bilanço yapısına sahip olan bankacılık sektörü, parasal sıkılaştırma sürecinde faiz riskini başarıyla yönetmektedir. Sektör, aktif kalitesindeki güçlü görünümünü korumakta, pasif yönetimini de TCMB'nin dezenflasyon hedefiyle

uyumlu olarak yapmaktadır. Sermaye yeterlilik oranları yasal sınırın üzerinde seyretmekte ve bankalar yeterli düzeyin üzerinde likidite tamponu bulundurmaktadır. Ülke risk primindeki gerileme ile birlikte bankaların dış finansman koşulları iyileşmekte ve borç çevirme oranları yüksek seyretmektedir. Özetle, bankacılık sisteminin güçlü yapısı TCMB'nin para politikasının etkinliğini destekleyen en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Finansal İstikrar Raporu'nun bu sayısında finansal istikrara ilişkin güncel gelişmelerin aktarılmasının yanı sıra, Türk lirası mevduata geçişi önceliklendiren makro ihtiyati politika çerçevesi ile reel sektör ve mali kesimin olası şoklara karşı dayanıklılığı ayrıntıları ile ele alınmaktadır. Dört bölümden oluşan raporun ilk iki bölümünde genel değerlendirme ve makroekonomik görünüm sunulmaktadır. Üçüncü bölüm finans dışı kesim, hanehalkı ve firmaların finansal riskler karşısındaki durumunu değerlendirmektedir. Dördüncü bölüm ise finans sektörü görünümünü ve riskleri ayrıntılı olarak incelemektedir.

Serbest piyasa ekonomisi koşulları altında finansal istikrarın ve onun ilk ve en önemli şartı olan fiyat istikrarının tesisi sürecinde tüm iktisadi aktörlerin ve karar alıcı mercilerin hem bu geçiş döneminde ihtiyaç duyacakları donanım ve tedbir kısmında yeterli olduklarını, hem de ortak amaç konusunda hakiki bir farkındalık ve fikir birliği içinde olduğunu gözlemlemekteyiz. Politika setimizin istenen sonuçları verebilmesinin en önemli ön koşulunun bunlar olduğu bilinciyle fiyat istikrarı ve finansal istikrar hedeflerimizden taviz vermeden, kararlılıkla ilerleyeceğiz. Bu süreçte şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerimiz doğrultusunda etkin iletişim içinde olmaya devam edeceğiz. Mevcut durum tespiti ve devreye soktuğumuz fiyat ve finansal istikrar tedbirlerinin ilk etkilerini aktarma amaçlı Finansal İstikrar Raporumuzun 37'nci sayısının tüm okuyucular için faydalı olmasını dilerim.

Dr. Hafize Gaye ERKAN

Başkan

İçindekiler

I. Genel Değerlendirme	1
II. Makroekonomik Görünüm	2
II.1 Uluslararası Gelişmeler	2
II.2 Yurt İçi Temel Makroekonomik Gelişmeler	5
II.2.I Kutu: Türk Lirası Mevduatı Önceliklendiren Yeni Makro İhtiyati Politika Çerçevesi.....	8
II.2.II Kutu: Finansal Piyasaların Etkin İşleyişine Yönelik Atılan Adımlar.....	10
III. Finans Dışı Kesim	15
III.1 Hanehalkı Gelişmeleri	15
III.2 Reel Sektör Gelişmeleri	22
IV. Finansal Kesim	29
IV.1 Kredi Gelişmeleri ve Kredi Riski	29
IV.1.I Kutu: İhracatçı Firma Kredilerinin Gelişimi ve Bankaların Aktif Kalitesine Katkısı.....	40
IV.2 Likidite Riski	43
IV.2.I Kutu: Bankaların Yakın Dönem Yurt Dışı Tahvil İhraçları.....	48
IV.3 Faiz ve Kur Riski.....	51
IV.3.I Kutu: Faiz Oranı Artışının Bankacılık Sektörüne Etki Kanalları.....	58
IV.4 Kârlılık ve Sermaye Yeterliliği	62
Kısaltma Listesi	68